

ipso prestitum; ac proinde homo ille condonare non poterit. Et ita docent D. Thomas 2. q. 8.9. a.9. ad 2. Speculator, & alii, quos reperit & sequitur. *Felius c. i. n. 2. de iuramentis. Abulensis 5. Matth. 9.319. D. Antoninus 2. p. 10. 4.6 §. 4. Angelus v. Iuramentum. 6. n. 2. Sylvestris v. Iuramentum. 5. q. 8. & 9. Armillaris Iuramentum. num. 21. Taberna v. Iurare. quod 2. Driedo lib. 2. de liber. Christiana. c. i. prop. 3. Sotus lib. 8. de iustitia q. 1. art. 9. ad 2. Azor lib. 11. iuratur. moral. c. 9. q. 9. Huius etiam exemplum est, si duos ibi inueniunt inter fore vt in posterum non furentur, aut audient sacram in felis, aut aliquid abud faciant, ad quod tenentur. Ita D. Antoninus, Abulensis, Driedo, Angelus, Sylvestris, Taberna, & ceteri. Similiter non potest alter remittere iuramentum, si quis ipsi surrexit fore vi. non luditur. Ita Abulensis, D. Antoninus, Angelus, Sylvestris, Taberna, Sotus, Azor ibidem. Idem dicit Sylvestris, si duo iurantibz inueniunt, fore ut duo plateria recident, alter pro altero. Sed hoc exemplum distinctione indiget, & ex iurantionis intentione pender. Si enim finis fuit, recitare amplius quondam, vel illavice, quamvis ex orationes pro altero officerent, non potest gter orationes remittere, sed tantum, ne pro se officerantur. Quia prius hominem & cultum Dei respexit, posterius utrumcum velletum hoius. Si vero finis tantum fuit, id beneficium mutuo in se ipso confite, poterit tuncque mutuo sibi remittere, aut alter solus alter. Arque in hoc exemplo indicaret in dubio intentionis esse hanc posteriorum, & ita locum esse partis remissionis. Qui frequentissima sic promittentium intentio haec est.*

6. Sunt tamen limitata dicta praeced. (excipe exemplum de duobz plateriis recitandi, quod iam fatis explicatum & limitatum est) vt intelligantur, quando iurans illa in honorem Dei cedentia, principaliere cultum Dei respexit, intuicione principaliter religiosi iurant, esti minus principaliter, & secundario in ligante illo hominem, & virili rem gratiam faceret. Nam si non intuicione religiosi principaliter iurant, sed animo fidem soam alteri astriogeneratione amiciti, quia id alieni gratus fore existimabat, potest alter remittere iuramentum. Quia tunc in gratiam hominis est principaliere praestitum; & principale intentum est tempus spectandum. Ut in praeced. diximus. In dubio autem utra fuerit intentio, tunc ob materia in honorem Dei cedentia naturam, presumenda est prior intentio; & subinde dicendum non posse alterum remittere iuramentum. Haec docet Sotus praeced. allegatus, & colligitur ex azor num. precedenti allegato, ca. quod 9. & 10. Quod siinde colligas, candem intentionem praetulendam in dubio in exemplo recitandi duo plateria, quod adhibuimus num. precedenti, fine. Cum ea quoque materia cedat in Dei honorem; cuius contrarium prelumen diximus ibi. Respondeo atrae materia natura ita fore; ac cogit praesumptio deducta ex communione contingens in simili promissione, vt confessetur in dubio facta principaliter in alterius gratiam.

7. Potissimum autem in hoc difficultas est. An quando iuramentum est illi principaliter in Dei honore praestitum; at tota respectu illi in fauorem patris, possit pars illa iuramentum remittere? Ut si inuitu pictoris quipiam inter feminam pauperi te can ducuerit, aut se eleemosynam collaturum. De qua questione egilibz de matrimonio, disp. 52. v. b. 7. retuli sententiam negantem posse. Quam vita Doctores ibi relat. tenet. Azor lib. 2. iurit. moral. 6. q. 11. At contraria tanquam probabilem tenui ibi n. 8. & nunc teneo ut rationes ibi allatas. Etn. 9. dixi eis, si tuncque inuitu pictoris id matrimonium iurasset. Posset enim mutuo consenserit id iuramentum remittere.

8. At prior opinio esset vera, quando ea eleemosyna non esset determinata pauperi promissa; tunc enim nullus pauper possit remittere. Quia id iuramentum Deo est praestitum, & rationem voti induit; nec tota res pro milia credit in fauorem huius pauperis, sed vagè huius vel illius; ac proinde nullus particularis potest remittere. Sic ut religionem in genere promittit, non satisfacit

voto, si unam vel alteram ingrediens repellatur, sed teneat aliam eligere, si in illa admittatur. At si absque pacto aliquo reddendi, eam eleemosynam aliqui pauperi largitetur, qui mox sponte sua, vel rogatus eam largientur redderi; factum est iuramento. Quia iam vere eleemosyna largitetur, & paupertatis effectus eius dominus, & vt talis potuit de illa disponere reddendo eam danti.

Tandem haec iuramenta, que num. precedenti & n. 9.

diximus, non possit ab homine cui praefabantur remitteri,

indicanda sunt quoad irritationem, relaxationem & com-

mutationem, perinde ac si soli Deo praefabantur; & sic de potestate hac irritandi, dispensandi in illis, aut illa

comunicandi, dicendum est, quod tunc cap. precedenti

diximus de iuramentis soli Deo emissis. Quia (vi dixi-

mum 5.) ex principaliter intento, quod est honor Dei,

diuidicanda sunt.

C A P V T X X I .

Qualiter possit praefatus Ecclesiasticus relaxare, aut commutare iuramenta homini praefita.

S V M M A R I V M .

Qualiter Ecclesia relaxare valeat iuramenta homini praefita. An John Pontifex relaxet, cunq; desideratur, quando in recipienti nulla est turpitudin.

An possit hoc iuramento in melius commutari auctoritate proprietatis.

An auctoritate Pontificia fieri possit.

Quid, si iuramentum non sit in utilitatem priuatam, sed in bonum communem.

Quando recipiens rem iuramento premissum, tenetur illam refutare ratione, vel iuratur, vel alia ratione, an possit Episcopus relaxare, & quid si iuramentum metu extortum sit de re quam iuravit tenetur, & quid si iuramento reddendi ad carcerae iactum sit.

Quod si metu sit lenitus?

An possit hoc relaxatio per, ejus iurans iam in peritum inciderit non soliendo termino praefixa.

8. An possit adire iurare Ecclesiasticum, ut compellat creditorum remittere id iuramentum n. o.

An idem confirmum sit quod relaxacionem, & alia, de iuramento solienda amissa in iusto preciso creditur. Et id, an iuramentum non transiret ad heredes?

Quando si iuramentum de non repetendo iurata metu extorta, an ab repetitione locutus sit?

Quid, si iuramentum sit de non denunciando Ecclesiast. 12.

An ad redimendam vincula licet id iurare, nisi graui donari latroni n. 13.

Quid si iuramentum sit de non petendo relaxacione n. 14.

Caendum est, ne hoc relaxatio in religione Christiana contemptum cedat, n. 15.

An hoc iuramentum possit commutari per brillam, aut praeiugia concordia rotorum & iuramentorum communicatione n. 16.

At ratione dolis possit Episcopus iuramentum homini praefatum relaxare n. 17.

Quando scilicet hoc relaxatio procedit?

An in contrarium gravatum detur ratione lesionis etiam enormissime n. 19.

An ante relaxacionem possit agi ad rescissionem contractuum, aut supplementum pretul. n. 20.

Quid, si in iuramento iurares te non petitur relaxacione n. 21.

Ratione enormissime te forsan recindatur contractus, altero volente prout volunt.

An data iuramenta abolutione ad effectum agendi, tollatur omnino iuramentum viciendum n. 23.

An in obligacione conceptio in forma camera detur hoc relaxatio ad effectum agendi n. 24.

An possit Episcopus relaxare, quando iuramentum est permissum ex emploio n. 25.

An ratione ingratis donatary possit Episcopus relaxare iuramentum non reservanda donatione ex hoc causam n. 26.

An concedatur hoc relaxatio, quies est dubium inter Doctores, an sit concedenda n. 27.

An iurans relaxacionem sit citanda parvum.

An index Ecclesiasticus non habens iurisdictionem quasi Episcopalem, possit hanc relaxacionem concedere n. 29.

Quid de capitulo fide vacanti, & aliis habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem n. 30.

Quid de iure Ecclesiastico loco, in quo iniuste est contra iuramentum n. 31.

Quid de viario Ep. copia n. 32.

An dabat ejus index Ecclesiasticus eius, qui iuravit, an eius, cui iuratum soluens de viatura contingit, potest Episcopus relaxare, immo licet iuratum illo metu extorto cogatur quis iurare quod alia implere cenebarit, potest Episcopus relaxare.

Quid quando est relaxatio pro solo conscientie furore, vel tantum ad officium agenda n. 32.

An possit hoc relaxatio peti per procuratorem, si iam domino absens, & ignorante n. 37.

I N hoc capite de sola iuris Ecclesiastici potestate ad relaxanda iuramenta homini praefita tractatur; & in sequenti tractandum est de iuris secularis potestate quoad hoc. Prima conclusio. Constat in Ecclesia esse potestem relaxandi haec iuramenta, quando id bonum commune expediat. Quod officium Ecclesia quandoque ad punitionem eius, cui sunt praefita, propter aliquod crimem ab eo commissum. Quo pacto relaxat iuramenta, quando interuenient fraude, metus vel iuris. Vel propter recommunicationem eius cui iuravit. Cuius causa remittitur ab Ecclesia iuramentum fidularis excommunicato praestitum, & Nos sandiorum, & c. iurato. 15. q. 8. Quandoque autem id sit ob maius bonum commune id iustum posse ab Episcopo relaxari.

Et quamus aliqui dicant non concedi hanc relaxacionem, quando metus est leuis: alij vero contradicunt, quos certi lib. 4. de matrim. disp. 20. num. 7 & 8. At ibi num. 9, has duas sententias conciliant, ut in foro externo non concedatur relaxatio, secus autem in foro conscientiae.

Quidam temperant dicentes hanc relaxacionem non posse concedi postquam iurans in peritum incidet, eo quod transactum sit tempus, intra quod se foliatur iuratur: sed tunc cogendum est solvere, & postea reperiatur poterit. Quos certi lib. 1. de matrim. & reieci disp. 32. n. 16. Et propter hanc relaxatio, ne in politerum solvere tenetur.

Quod si iurans nolit hoc remedio uti, poterit adire 9 indicem Ecclesiasticum, (de seculari autem indice dicimus cap. sequenti,) ut compellat creditorum etiam laicis remittere hoc iuramentum. Ut probant lib. 1. de matrim. disp. 22. n. 18.

An vero iuramentum foliandi amissa in iudo pecunia credita in hoc regno Castella posse per Episcopum relaxare, & implieatur momentanea solutio, statim pecunias solutas repetendo, tunc scrupulos locutus sum lib. 1. de matrim. disp. 32. n. 25. haec omnia prorsus negant, nisi quando id iuramentum metu extortum esset: vel iurans propriis futili soluti se attingere ad non denegandam lucranti traditionem eo pacto quo lex sibi concedit. At cum sit ut Doctores teneant id iuramentum posse ab Episcopo relaxari, implieatur ea momentanea solutio, quos resule ad eam disp. 32. n. 24. Existit falso probabilitate id diei posse, sustinendo lucranti haec pecunia creditateneri in hoc regno pecuniam illam sibi foliatur retinere. Quod dixi esti fatus probabilis lib. 1. disp. 31. n. 1.

Nec obstante hanc turpitudinem solo iure humano in recipienti soluta repetendo, tunc scrupulos locutus sum lib. 1. de matrim. disp. 32. n. 25. haec omnia prorsus negant, nisi quando id iuramentum metu extortum esset: vel iurans propriis futili soluti se attingere ad non denegandam lucranti traditionem eo pacto quo lex sibi concedit. At cum sit ut Doctores teneant id iuramentum posse ab Episcopo relaxari, implieatur ea momentanea solutio, quos resule ad eam disp. 32. n. 24. Existit falso probabilitate id diei posse, sustinendo lucranti haec pecunia creditateneri in hoc regno pecuniam illam sibi foliatur retinere. Quod dixi esti fatus probabilis lib. 1. disp. 31. n. 1. Nec obstante hanc turpitudinem solo iure humano in recipienti soluta repetendo, tunc scrupulos locutus sum lib. 1. de matrim. disp. 32. n. 25. haec omnia prorsus negant, nisi quando id iuramentum metu extortum esset: vel iurans propriis futili soluti se attingere ad non denegandam lucranti traditionem eo pacto quo lex sibi concedit. At cum sit ut Doctores teneant id iuramentum posse ab Episcopo relaxari, implieatur ea momentanea solutio, quos resule ad eam disp. 32. n. 24. Existit falso probabilitate id diei posse, sustinendo lucranti haec pecunia creditateneri in hoc regno pecuniam illam sibi foliatur retinere. Quod dixi esti fatus probabilis lib. 1. disp. 31. n. 1.

4. In vero iuramentum foliandi amissa in iudo pecunia credita in hoc regno Castella posse per Episcopum relaxare, & implieatur momentanea solutio, statim pecunias solutas repetendo, tunc scrupulos locutus sum lib. 1. de matrim. disp. 32. n. 25. haec omnia prorsus negant, nisi quando id iuramentum metu extortum esset: vel iurans propriis futili soluti se attingere ad non denegandam lucranti traditionem eo pacto quo lex sibi concedit. At cum sit ut Doctores teneant id iuramentum posse ab Episcopo relaxari, implieatur ea momentanea solutio, quos resule ad eam disp. 32. n. 24. Existit falso probabilitate id diei posse, sustinendo lucranti haec pecunia creditateneri in hoc regno pecuniam illam sibi foliatur retinere. Quod dixi esti fatus probabilis lib. 1. disp. 31. n. 1.

5. Quando autem iuramentum homini praestitum non est in utilitatem priuatam, sed in bonum communem, neque etiam in melius commutari alioque consenserit haec iuramentum metu curam boni communis. Vi recte sit Sylvestris v. Iuramentum. 4. q. 20. & omnes. Sunt autem caeci legendi Angelus & Sylvestris ibidem: nam videnter hoc limitare, nisi iurans velit in religione ingressum commutare. At te veracem limitationem adhuc solitudo iuramentis in dubio habentur, nullam inueniuntur distinctionis rationem, sive iure humano, sive naturali sit. Cum tamen probabiliter iuramentum foliandum esse attingere ad non denegandam lucranti traditionem eo pacto quo lex sibi concedit. At cum sit ut Doctores teneant id iuramentum posse ab Episcopo relaxari, implieatur ea momentanea solutio, quos resule ad eam disp. 32. n. 24. Existit falso probabilitate id diei posse, sustinendo lucranti haec pecunia creditateneri in hoc regno pecuniam illam sibi foliatur retinere. Quod dixi esti fatus probabilis lib. 1. disp. 31. n. 1.

6. Tertia conclusio. Quando versatur iuramento ex parte creditoris recipientis iuramentum, cù quod iniuste re-

sumuntur, aut per iniuriam ab iurato extortum, sit quoque de non denunciando Ecclesiast. gravis est inter Doctores controve-

controverſia, num id iuramentum obliget. Quidam enim conſent id iuramentum non obligare. Nam contra bonum publicum eft, ab hac denunciatione abſtineſe. Ita docent D.Thomas 2.1.q.9.art.7 ad 3. & ibi Catech. dub.ylt. circa ſolut.ad 3. Idem D.Thomas 3.d.39.q.1.art.1. quatuor.2. corpore. & 4.d.19.1.art.2 ad 4. Abbatifit 5. Matth.9.30.6 ad finem, & quatuor.20. pauli ante ſolut.ad 1. Angelus u. iuramentum 5.n.12. Sylbeter v. turamento. 4.q.11. & turamento.5. q.14. Arnulf. v. turamento. n.10. Taliens. v. turare. q.10.nu. 11. Barboſa l. alia. 5. Eleganter. n.32. ſoluto matrim. Emmanuel Sa Simona. v. turare. in fine. Petrus de Ledesma 2. tom. Summe, tradit. 11.1.3. dub. 4. fine. Sed ita diſtingendum eft. Si caſus occurreret, tub preecepto obligans illum ad denunciandum quia verbi gratia, tunc ille tam neſtis eft, ut id ad bonum communē expediatur: ratiō iuramentū non obligat, quod dicit contra publicū bonū. Similiter non obligat, ubi intercogetur iuridice. Erat illi duobus caſibus tenet verum praedictā ſententia. Si autem ſucaſus, in quo non tenerit denunciare, & intant se non denunciaturum quantum in eft, & ſua pone, iuramentū non obligat, dum non fuerit iudicis rogatus. Quia eft iuramentum homini praeditum, poētque abſque peccato impletū. Ergo obligat iuxta regulam ad diuinū cap. 9.n.17. Et ita docet Sotus 8. deſuſt. q.1. & 7.ad 3. in membro. Aragon 2.2.q.9.8. a.7. circa ſolut. ad 3. in fine. Manuel 1.1. Summe, in 2.ed. c. 92 n.2.

13. Poēt autem hic ad tuendam vitam iurare latroni ſe gratis donare, quām haec donatio non excusat reſtitutione. Ita docet Sotus. Sed non explicat qualiter hoc iuramentum verum, cum ille non gratis, ſed meū coactus donet. At poēt dicit id iuramentum eſſe verum in hoc ſententiā, id est, quantum eſſe ex parte mea, volo transferre in te dominum in ſta grās donanū: & habendo eum animū iurat verū. Ut poēt intelligere intaſe, gratis dono, id eft, nulla te recepta prieſto digna. Nam redemptio, illa mōla vexationis non eft prieſto digna ex parte latronis vexatis. Rurſus Sotus ibidem. & Manuel ibi negant licitū hinc iurare, ſe non denunciaturum, etiā iudicis rogerū: quām illi vitanda mortis gratia iurare. At contrarium dicendum eft. Quippe cum vita pericolo nemo tenetur iudicis iurare aliis roganti reſpondere.

14. Si vero ſit iuramentum de non perenda huius iuramenti relaxatio, quidam dicunt id iuramentum non eſſe validum, quod illo bono mores euerat. Ita Conar de padu.2.p.5. n.2. vers. Effidius autem. A.orib.11.infist.mor. 4.7.9.6. ſubdit autem Conar. vt tuū resagſtū, peti poēt prius iuramente huius poētioris relaxatio, viptote metu extorti, & deinde priors. Quod ego non tantum tuū, ſed etiam neccelarum exilium. Quia cum ab que peccato poēt iurans ille non perere relaxatio, & ſit iuramentum homini praeditum, obligabit viptote. Vt in ſimili diuimus.12. fine, & amplius dicemus lib. seq. traſtantē ſimili voto.

15. Caenidum tamē maximē eft, ne horum iuramentorum relaxatio in religione Chiriliane contemptum cedat. Vt ſi capitū iuratis infidelibus, ſup quos inuitū derinqueretur, ſe in ſua redēptione prieſto daturum eis milie autoe, non eft relaxandum id iuramentum propter scandalum, & ne nomen Dei blasphemetur apud illos. Ita Catech. 2.1.q.9.8. a.7. in dub. 1. quod monet circa ſolut. ad 3. vers. Ad ſecondum autem confirmationem: & ibi Aragon fol.1078. tol.2. vnde. vti. Sotus lib.8. de iufit. q.1.art.7. ad 3. in fine. Valencia 2.2. diſp.6. q.7. paſt.4. col.8. vers. Monet autem. Manuel 1.1. Summe, in 2.ed. c.92. nu.9. En idem ait optimē Sotus ibi dicendum, hī capitū ille iuraserit ſe illuc rediturum: redeundum enim illi eft cum mortis periculo, ob eandem religione Chiriliane contemptus vi- tandi rationem.

16. Vtrum autem omnia hec iuramenta poſſunt ſimiliter committari per bullam cruciarum, & priuilegia religiosorum concedentia votorum communicationem. De hoc ergi lib.1. de matrim. diſp.32. num.17. & retuli Doctores affir-

mantes. Contrarium tamē ibi rehui, & nunc erit te- neo: admisi ramen ibi, & nunc admitto poſſe ea commu- tari, vel relaxatio per diplomata, ſi forte concedant relaxatio, aut communicationem iuramentū abſque terii preadiuſio.

Quarta conclusio. Poēt etiam Episcopus iuramentū 17 bonum praefiti relaxatio, concedere ratione dolis in- cidentis in contraria. Nam quād. da cauſam contra- diuſus ſubſtantia, viptote qui eo fecluſo dolo non inuitetur, iuramentū non indigere relaxatio, diximus cap. II. num.1. Vt ſi quis in prelio ſententia cum iuramento non contrauenienti decipiatur. Que conſtabit ex dicendis num. lequenti.

Quando autem talis deceptio contingat in contra- tribus, ut poſſit Episcopus relaxare, ultra Doctores alle- gando, vidētiſ ſunt Calduſ. ſicuratorem, v. Lefis art.1.C. de integr. rei. Zauallos in ſuīque ſtat. q.6.1. Et breui- ſeris diſtingendum eft. Aut enim contrauenienti maior aut minor: & ſi minor, aut pubes ac impubes. Si ſi minor & impubes, doli tamē capax, quantumvis proximi- mus puberati ſi, eius contradictrius non conſideratur iuramento, quamvis iuramentum obligabit, indigebitque relaxatio. Vt iuxta probabilitate ſententia defendimur. Mſ. lib.6. de matrim. diſp.38. nu.16. & 17. vbi etiam pro- bauium ratione etiam imperfecte concedendam eſſe ab Episcopo relaxatio. Si vero ſi minor, pubes tamē, & tertiū contractū, ratione iuramento efficiat maior, & valet omnino contractū, auth. Sacra menta pubern. C. Si aduerſerit, Sed si non meritorie eſſe datur, nempe, viptote dimidiū iuſti ptej, poēt ab Episcopo petere relaxatio- nē iuramento, & ſi agere ad contractū relaxatio, aut iuſti ptej ſupplementum. Quia per id iuramentum viſus eſſe ſolum etiā deſeretur, non autem te- nuntate beneficio textus in 1.2. deſeretur. Vt ita docent multi, quos referunt & ſequuntur Conar de padu.3. p.5. n.6. Molina lib. de primogen. 5. & 11. Padilla 1.2. n.32. Gutierrez de iuramento. 1.p.6.26. n.8. Matienzo lib.5. re- pd.11.11.1. Glosa 8. n.50. Inō licet vbi minor ſimpliſter iurare contradictrius, ex agere abſolutio iuramento ad agendum ratione dicitur enormis leſionis: at ſi tantum iurare ſe non contrauenientur ratione minoris ſeris, non eger abſolutio ad agendum ratione enormis leſionis. Quia huic beneficio non renunciatur. Ita Conar de padu.2.p.5. n.2. vers. Effidius autem. A.orib.11.infist.mor. 4.7.9.6. ſubdit autem Conar. vt tuū resagſtū, peti poēt prius iuramente huius poētioris relaxatio, viptote metu extorti, & deinde priors. Quod ego non tantum tuū, ſed etiam neccelarum exilium. Quia cum ab que peccato poēt iurans ille non perere relaxatio, & ſit iuramentum homini praeditum, obligabit viptote. Vt in ſimili diuimus.12. fine, & amplius dicemus lib. seq. traſtantē ſimili voto.

17. Litterant autem quidam prediſt, vt in dictis caſibus poſſit Episcopus relaxare iuramentū, vt intelligatur quando conſtit inter D. eam concedendam eſſe: tecuſ vbiſi poēt probable dubium ob diuersas opiniones. Ita innocent. & alii, quos refert Felini c.1.n.17. de iuramentis. Sed in- re optima ipſe vti. allegans Speculator, Abbat, & alii, tenet contrarium: atque ita approbatum eſſe vita & mutat ſententia, quām impleri tenetur. c.1.n.24. deſpofia. vbi hanc limitationē approbat. Non tamen approbat quod ait Emmanuel Sa Simona, v. iuramento. n.52. nempe, poſſit Episcopus relaxare iuramentū, ſi eft dubium ac ſe extortum vi, dolo ac metu. Quia cum regulariter nequeat Episcopus in iuramentis homini praeditis diſpere: & lo- lum libi concedatur ratione dolis ac metus: quando hec dubia ſunt, preſumptio erit in fauorem eius eiū praedi- tum eft iuramentum, viptote qui ius poſſidet, vt fides illi

leſionem etiam enorūm, ut iuramenti relaxacio- nem obtineat: ſed ea locum habet contra diuſus reci- procis, vbi interuenient do vi de, vel facio vi facias. Quia donator clare intelligit ſe leſionem in tota quantitate, & ſciens vultū beneficiū in alium confeſte. Et ita docen- Minchacab. 1.1. controverſia ſuſtinenti, c.13.n.6. Molina 1.2. de primogen. c.2. n.30.

20. Secundū obſeruandum eft, in caſi in quo eft neceſſaria iuramentū relaxatio, non poſſe ante illam agere re- ſcificationem contracitū, nec etiam ad iuſti ptej ſupplementum. Quia cum contracitū eo ptejo initus vni- age ad ſupplementū ptejum eft contravenienti contracitū, & ſubinde iuramento. Sic contra aliquos reuertit alios re- ferentes Conar. de padu.3.p.5. n.8. Gutierrez de iuramento. 1.p. 4.26.n.6. Matienzo lib.5. re- pd.11.1.1. Glosa 8. n.51. Padilla 1.2. n.32. C. de refind. rendit.

21. Tertiū obſeruandum eft, ſi minor ille vel maior iuramen- ſent qui poſſit in contracitū ſe non perituros iuramento relaxatio, poſſe ratione leſionis explicare. n.18. petere prius huius iuramento relaxatio, & deinde alius iuramento. Vt diximus ſuſt. 1.4. & latius dicimus in loco ad quem ibi nos temiſimus.

22. Quartū obſeruandum eft, ſi minor ille vel maior iuramen- ſent qui poſſit in contracitū ſe non perituros iuramento relaxatio, poſſe ratione leſionis explicare. n.18. petere prius huius iuramento relaxatio, & deinde alius iuramento. Vt diximus ſuſt. 1.4. & latius dicimus in loco ad quem ibi nos temiſimus.

23. Quintū obſeruandum eft, data hac iuramenti relaxatio ad effectum agendi, ſi in plenario pronun- tiatur contractū eſſe validum: tenet iuramentū vinculo illius prioris iuramentū ad contractū obſeruandum. Quiad ad ſolum agendi effectum erat relaxatio. Si- vē in plenario iudicio declaretur contractū eſſe nullum, aut viſarum, poſſet abſque nouo iuramento abolitio- ne contrauenienti contracitū. Quia prior abſolutio ad effectum agendi conceſſa hunc ſententia habet, ut integrum iuranti ſit, liber contractū contranire, ac ceneat ur- onimo à iuramento liber, ſi probauerit contractus illius malitia. Ita Paulus, quem refert ac ſequitur Conar. codem. 5.4.n.6.

24. Demum obſeruandum eft, in Romana curia ex ſtyle ſignariuſ non conſiderabit abſolutio ad effectum agendi in iuramento ptej in obligationibus concepiſt in forma camere Apoſtolice. Ita Sraphileus, quem refert & ſequitur Conar. cod. n.6.

25. Quinta conclusio. Poēt quoque Episcopus relaxate iuramento, quoties eft pernicioſum exempli, eft po- ſſit licet ferari. Sic allegato Ambarrano docet. Cetim c.1. n.16. de iurarend. & c.2.n.23. de foſſat.

26. Sexta conclusio. Poēt quoque Episcopus in ptej ingratiudinis donatarij, relaxare iuramento à donato- re ptej in ſe non recocanda donatione ratione in- gratitudinis. Quia donatarius ſeipſum in dignum reddi- dit, cui iuramento obſerueret. Ita docent Molina 10.2. de iur. diſp.28. col.8. vſq. Dabim vſeris ſit, in ſuī: & alii quos refert Gutierrez de iuramento. p.10 nu.6. Quām ipſe cum aliis contrariis ibi rehui.

27. Litterant autem quidam prediſt, vt in dictis caſibus poſſit Episcopus relaxare iuramento, vt intelligatur quando conſtit inter D. eam concedendam eſſe: tecuſ vbiſi poēt probable dubium ob diuersas opiniones. Ita innocent. & alii, quos refert Felini c.1.n.17. de iuramentis. Sed in- re optima ipſe vti. allegans Speculator, Abbat, & alii, tenet contrarium: atque ita approbatum eſſe vita & mutat ſententia, quām impleri tenetur. c.1.n.24. deſpofia. vbi hanc limitationē approbat. Non tamen approbat quod ait Emmanuel Sa Simona, v. iuramento. n.52. nempe, poſſit Episcopus relaxare iuramento, ſi eft dubium ac ſe extortum vi, dolo ac metu. Quia cum regulariter nequeat Episcopus in iuramentis homini praeditis diſpere: & lo- lum libi concedatur ratione dolis ac metus: quando hec dubia ſunt, preſumptio erit in fauorem eius eiū praedi- tum eft iuramento, viptote qui ius poſſidet, vt fides illi

praxi receptam multi quos referunt & sequuntur *Couar.*
eo n. Rolandus n. 6. Bur. artus conf. 72. num. 25. vol. 1. Mandoſius addit. ad *Lapum*, allegat. 10. v. *Procedere*, & v. *Absoluere*,
in fine.

29 Secunda difficultas est, quis iudex ecclesiasticus possit relaxare iuramenta in causis dictis: Quia non dicendum est, nullum inferiorem Episcopo non habentem iurisdictionem quasi episcopalem posse relaxare huicmodi iuramenta. Sicut nullus talis potest in votis dispensare. Ita *Abbas*. *Quanto*, n. 8 de iure*urand*. *Acor* lib. 11. *inſtitut.* moral. c. 9. q. 8.

30 Quare potest id capitulum sede vacanti, & alij prelati habentes iurisdictionem quasi episcopalem. Sicut omnes hospiti in votis dispense, dicentes lib. seq. tractantes de voti dispensatione. Et docet *Felinus* c. 1. n. 10 de iure*urand*.

31 Potest etiam index ecclesiasticus loci, in quo initus est contractus. Quia ratione contractus fortuitus contrahentes in eo loco forum, c. fin. de foro compet., & index contractus est etiam iudex dictatus. Ita allegatis *Lapo*, *Antonio* & *Roman*, docet *Felinus* c. fin. n. 24. vers. *Vt iusto in iſto ſubdit*. Quod quidem intelligitur, quando ea relaxatio periret pro foro externo: secus quando pro solo conscientie foro. Quia ratione loci contractus, aut delicti non fortuitus sicut forum in loco contractus, sed in loco domicili. Cum ergo contrahentes non sint illi iudici subjecti, nisi ratione contractus, non potest relaxatio pro solo conscientie foro petita concedere: sed solam eam quam foro iudiciale concedenda est, praemissa summa causa informatione, quando non est opus partis citationis, aut citationis partis praemissa, quando ea desideratur: iuxta dicta n. 28.

32 Potest quoque vicarius generalis Episcopi haec iuramenta relaxare. Quia haber cognitionem ea cauferum, c. 2. de off. *vicari*, n. 6. Sed causa non potest decidi abique iuramenti relaxatione. Poterit ergo vicarius hoc facere tanquam accessionem ad cauferum agitatorum coram eo, c. *Cum propterea*, & c. *Prendentiam* de offic. delegat. Ita *Baldus* c. 1. n. 10. de iure*urand*. & ibi *Alex. de Nego* n. 29. Quod quidem est etiam verum de quoquaque vicario generali habentium iurisdictionem quam Episcopalem. Quippe eadem prorsus est ratio. Sed haec limitanda sunt eo modo quo limitauimus nos preceps, quando enim vicarius Episcopi non est iudex illius contractus legitimus, aut petuit relaxatio pro solo conscientie foro, non potest vicarius relaxare. Quia solum potest tanquam quid accessionem iudicio illius contractus. Nec enim in generali vicariatu commissione potestis dispensandi claudit. Ut probauit lib. 2 de matrim. disp. 40. n. 12. Quare solum id potest, si commissione ab Episcopo ad id habetur.

33 At specialis difficultas in eo consistit, quis prelatus relaxare valeat haec iuramenta, nun ipsius iurantis, an eius cui iuramentum prestatuerit, quando diuersi diocesis sunt. Quidam sententia hoc pertinet ad solum eius cui iuratum est prelatum. Sic *Cardinalis* c. 1. n. 1. vers. *Quero in eo de iure*urand**. *Molina* t. 1. de iuris*urand*, disp. 11. col. 2. & disp. 14. col. 6. fine & sequenti. Idque probat *Molina*, quia index iuramenti potest iurare. n. 2.

C A P V T X X I I .
An potest quoque ciuilis possit relaxare iuramenta homini praefixa: habeatque potestam impediendi vires iuramenti antequam praefitur.

S V M M A R I V M .

Potest index *secularis* cogere laicos ad remittendum iuramentum permutum aut iuris*urand* extortum, n. 1.

Principes & lex ciuilis possit remittere iuramentum praefitum in materia ipsius potest*iurare*, n. 2.

Potest etiam interpretari ab iure*ius*urand**, vel quoque sit intelligentia, n. 3.

Iudec*secularis* potest cognoscere de nullitate absolutionis per Ecclesiasticum praefixa, n. 4.

Proponuntur difficultates etiundam, n. 5.

An potest ciuilis possit impeditre obligationem iuramenti, antequam fiat, n. 6.

An hoc faciat efficiendo ne id iuramentum obliget? Referunt triplex sententia, n. 8. & 9. Et sententia *Autorum*, n. 10.

An lex regia, t. 1. lib. 1. lib. 4. recipit iuramentum in contrahibus appositi prout, ut illud irritetur*urand*.

In quibus contrahibus id appositi interdicuntur, n. 11.

An potest *secularis* relaxare obligationem iuramenti iamp̄isti? Referunt duplex sententia, n. 12. & 14.

Expletatur sententia *Autorum*, n. 15.

An potest *secularis*, & Ecclesiastica condonare obligationem iuramenti, sicut posset pars, in causa iuramenti est praefixa, n. 16. & ibi, an id debet fieri citata parte.

At optimè questionem hanc diluit *Felinus* c. final. n. 24. vers. *Adde in terminis, de foro compet.* & c. 1. n. penult. de iure*urand*. Si distinguens, quod ad haec relaxacionem non desideratur iuratio partis, est vera lenitentia relata non precedet. Idque solum probat eius ratio. Quando autem desideratur iuratio partis, tunc extraneus ille est in eodem loco iurantis, potest Episcopus iurantis: sed si est abiens, minime, sed Episcopus eius, cui iuratum est. Quia citari nequit non subditum extra territorium, *l.Extra territorium*, s. de iure*urand*. omn. iudic. Nec obstar ratio in contrarium in n. 33, adducta. Quia (vt dicimus sequenti.) condonare obligationem nominis partis, qualiter ipsa posset condonare, non est relaxare iuramentum: sed hoc solum potest effice prelatus eius, cui est praefitum. Quod ibi explicabimus, & dicemus quid faciendum, quando iurans, & is cui iuratur, vel alterius, sunt infideles. Sed relaxatio iuramenti est, tanquam Dei vicarium remittere eam spirituali obligationem ex iuramento ortam. Quod iurisdictionem in iurantem, cui remittitur, postulat: sicut & ad dispensandum in eius votis.

Hinc deducitur, quoties in foro conscientie petitur. 36 laxatio iuramenti, eam solum posse concedi a prelati ipsius iurantis. Quia si solus habet in eo foro iurisdictionem in eum, & nulla desideratur iuratio partis. Quando autem relaxatio petitur in foro externo, sed ad solum a genitio*dictum*, tunc similiter potest eam concedere prelatus iurantis, ut deinceps & vobis inquit sit alter, cui iuratum est. Quia iuxta dicta n. 28. non exigitur iuratio partis. Potest tamen eam concedere index, coram quo de eo contractu agi potest. Iusta dicta n. 1. & 32. Quando autem agitur de relaxatione iuramenti ad effectum resindendi omnino contractus, in quo casu diximus n. 28. exigit citationem partis, tunc cum actor se quatur fortun rei, s. index ecclesiasticus relaxare potest, qui potest remit citare, & de illo contractu cognoscere.

Vltima difficultas est, an haec iuramenti relaxatio possit per procuratorem, dominio ablienti & ignoranti. Respondetur affirmari, per exēmum in *L. Labo*, ff. de iure*urand*. vbi deciditur ablienti & ignoranti posse fieri iuramenti remissionem. Et docent *Baldus* c. 1. n. 7. de iure*urand*. & ibi *Alex. de Nego* n. 30. *Felinus* n. 20. q. 9. Qui omnes addunt hoc esse verum, esti debitor qui iuravit, præfens sit, nec audeat propter iuramentum se defendere.

An hic condonari debet est superior eius qui iuravit, vel eius cui iuramento praeditum est? v. 17.

An hoc sit iudiciorum, an plures supremi Principiū, n. 18. Quis index hoc posse, quando iurans, & si eius sursum, sunt infideles, aut alterius iurimenti, n. 19. & ibi, quid quando alterius, vel uestigium est clericis.

¶ Accidunt negotium nobis leges regie n. & 12. tit. 1. l. 4. *Noī recipiōnū*, & aliae similes irritantes quodam contractas iuramento itabilis. Et prius oportet propone que communiter admittunt Doctores, posse potestatem secularium circa iuramenta. Deinde disputabimus quae specialiter in dubium vertuntur. Primo igitur integrum est iudiciorum cogere laicos a condonandam iuramenti metu aut iniuria extorti, aut quando tem pro missam iuramento tenetur restituere, obligationem: quodies de hoc constat, & res circa quam ex iuramento, perinet alioquin ad forum secularium. Si enim ad id non pertinet, vel probabile dubium sit de iuramento valore, solus iudicis Ecclesiastici est haec coactio. Hęc probavit. 1. de matrim. disp. 32. n. 18. vers. *Potest etiam*. Et præter au- tores citatos fulmine *Auendāio*. *Pratorū*, p. 2. 27. n. 15. *Gutiérrez* auth. *Sacramenta puberum*, n. 160. C. si aduersus vendit. *Acor* lib. 11. *inſtitut.* moral. c. 9. q. 6. fine.

Secundo, principes secularis & lex ciuilis potest remittere iuramenti homini praefitum in materia ipsius potest*iurare* subiecta. Vt in calu rexus *l. final*, ff. ad *municip.* si quis iurauerit se ordinari non interficiatur, si ille in magistratum ordinis, aut decurionum fuerit electus. Nam cum principes possit quemlibet cogere ad subiectos hos magistratus ob publicam utilitatem, iuramentum in hac materia principi subiecta patitur, haec conditionem, nisi principes aliiud iussent. Nec haec remissio est relaxatio iuramenti sed prouenit ex tacita conditione in eo intellecta ratione subiecte materie. Ita multa allegans *Couar. de pati* l. p. 3. n. 11. vers. *Principiū quartū*.

3 Tertio, potest principes & lex ciuilis iuramentum in materia secularis sibi interpretari an sic sit, vel quod sit in intelligendum. Quia habet iuris interpretandi humanas dispositiones eorum, in quos habet usi condileges. Ita *Couar. latius* probans c. 3. n. 8. vers. *tertium illud glōſſa* 3. n. 7. & 12. Sed haec sententia hoc fundamento ducet non est admittenda. Quia iure optimo improbaratur a *Barboſa* d. p. 1. n. 73. Quippe stat iuramentum temere, & cum peccato praefat contra legis prohibitionem, & tamē obligari. Ad obligationem eum iuramenti homini praefiti fatis est posse ut absque peccato impleri, quantumvis in eo praefando peccatum sit. Ut diximus c. 9. q. 17.

4 Sed his non obstantibus, existim probabilis est, 10 posse principem, & legem ciuilem irritum reddere iuramentum laici sibi subiecti in contractibus ad forum secularis spectantibus, impediens vim illius, antequam praefitur, nec illo obligatio oritur, quando id exigit finis politicus, & bonum iure*republike*: sicut Ecclesia postulanti id sine temporali, id potest. Ita sicut *Molinato*, t. de iuris*urand*, disp. 1. 49 col. 7. vers. *Ex bū colligo*. Quod ego explico & probbo. Nam sicut Ecclesia non potuit direcē & immediatē irritare matrimonium clandestinum, quantumvis est sacramentum: sed id solus Christus potuit indirectē & remotē, destruendo, scilicet, directē & proximē contractus humanum, quo destruō tanquam fundamento destruō consequenter manet Sacramentum ipsi innitis. Ut late explicamus lib. 3. de matrim. disp. 4. n. 6. Sic quanvis princeps secularis nequeat sua lege iuramentum praefandum irritare directē & immediate, ut potest quod est *anculam* *spirituale*, eius facultatem excedens: at potest indirectē & remotē, nempe, irritando contractum humanum, antequam incaut, quo omnino destruō destruitur, & irritatur consequenter iuramentum in ipso fundatum. Arque hoc solus supremus princeps potest efficiere, nam inferior nequit contractus irritare.

Et credo id efficiere leges regias allegatas, n. 1. (vt bene 11 dixit *Molinato* n. 9. relatus, quanvis eius rationem ibi improbarunt) & ideo cito contra auctores n. 7. & 8. alle- gatos

Summa Th. Sanchez pars 11.

gatosis id iuramentum ad eum contractibus aduersus il-
latum legum prohibitionem omnino irritat, ac proinde
nullam ex illo orti obligationem, nec indigere relaxa-
tione, ut illi contractu contraueniat. Duxit, quia id
potest lex civilis efficeret. (Vid. preceed. probam.) & clarè
illæ leges hoc significant, siquidem omnino annulant
contractum iuratum, ibi: *la obligación no valga*. Necmi-
ram est totæ auctores contrarium sensisse, quia non ad-
uententes ad hoc fundamenum, censuerunt legem ciuilim
id non posse efficeret. Ita hanc partem, et non ita clara-
tè, sicut in Molina d. dispe. 149 col. 8. vers. *Quod a potestate, &*
2. t. dispe. 171 col. 5. vers. Hoc tamen loco, vi ait obligare iura-
mentum, nisi fuerit humano irritare: & statim col. 6. vers.
Addidimus præterea, ait hoc addidisse: quia quando iure
humanum irritatur iuramentum, non assumunt vices ex iu-
ramento contractu. Sicut ait: contingit in iuramento
contra interdicitum harum legum regiam: & in iu-
ramento, quo firmatur renunciatio à nouis facta contra
interdictum Tridentini ses. 25. deregular. 1.16.

Id demum monerim, non interdic in eis legibus re-
gulissimum iuramentum præfari in contractibus ad sui firmata-
tem illud exigentibus: nec in contractibus minorum, nec
ratione minoris atque reuocari valent. Ut bene docent
Cesar. de pat. 1. p. 8. n. 8. Gutierrez. auth. Sacram. publ. n.
156. C. s. adversus vendit. qui ibi, & tripliciter sequenti, con-
fundenus est. & Auct. ad. Pratorum. 2. p. 27. n. 14. & t. 19. n.
12. Barbo. 1. p. 1. n. 78. & 79. ff. solus matrim. vbi exponit
causalis, in quibus interponit potest iuramentum, non con-
traueniendi dictum elegit regis.

Potestis difficultas est, an possit potestas secularis re-
laxare obligationem iuramenti iam præfita? Plerique
cent solus potestatis Ecclesiasticae id est. Duxuntur,
quia in relaxacione agitur de spirituali, quam ad di-
uinam obligationem: cuius absolutio ad causa solam potesta-
tem pertinet, ad quam cura religionis principiū spectat;
que est potestas Ecclesiastica. Sic docent Selinus. c. i. n. 21.
de iure. & c. 2. n. 3. de psonal. Cesar. de pat. 1. p. 8. n. 8. Ro-
landus. Franc. Marcus, quos refer ac sequitur Barbo. 1. p.
1. n. 77 ff. solus. matrim. Gutierrez auth. Sacram. publ. n. 46. C. s.
adversus rend. Azebedo lib. 5. recop. 1. d. l. 1. n. 3. Pet. de Ledeña 2.
to. Sum. tract. 11. c. 4. dub. 3. Azor. lib. 11. infit. moral. c. 9. q. 6. ad
fin. Manuel 1. to. Summe, in edic. 192. n. 9.

Alij dicunt tam Ecclesiasticam potestatem, quameriam
laicam hoc posse efficerre, quando est inter laicos. (nam
quando alteruter, vel verque est clericus, dicimus n. 19.)
& conlat de iniuncta iuramenti. Nam quando hæc est
dubia, ad solum iudicem Ecclesiasticum hoc pertinere
diximus n. 1. Hanc partem susteret Molina to. 3. de iur. dispe.
149 col. 5. vers. *Dixit deinde. Et probat, quia quando res, cir-*
*ca quam iuramentum veratur, non transeundit natura-
le ac politicum reipublicæ secularis finem, cauila iu-*
*ramenti est multi fort. (Vid. diximus c. 13. n. 12.) Item quia vir-
tus religionis, ac honor Deo debitus, quam unum lumen na-
turale docet, non transeundit finem politice ac secula-
ris reipublicæ. Præterea, quia sicut secularis de gremio
sunt Ecclesiæ, ac plenissime subiacent potestatibus Ec-
clesiasticis, quantum bonum eorum spirituale, finisque
supernaturalis postulat, ac proinde eis possunt relaxare
illorum iuramenta. Siceriam cum simili modo subiacent
potestatibus laicis, quantum postulat bonum ac finis re-
publicæ secularis, poterunt ha similiter relaxare iu-
ramenta, id potestis bonis rebus publicis civilis.*

Atque hæc opinio falso nihil placet, non intelligendo
de vera & propria iuramenti relaxatione: quam credo so-
lius potestatis spiritualis esse: (vt docent auctores. 15. al-
legati,) sed de condonatione, & remissione obligationis
quam pars ipsa, curiatur, concedere potest. Sicut enim
ea pars potest condonare, acque ea condonanti liber
mant iurans a iuriuandis obligatione. Sic potestas secu-
laris inter sibi subditos, quando res iuramento promissa
pertinet ad suum secularum, potest condonare eam iu-
rimenti obligationem, nomine ipsius partis, quantumvis
renuntiant, supplingo consentium, quem ipsa ei condona-
sup-

superiorum posse condonare eam iuramenti obligatio-
nem. Quod si loquamus de vera iuramenti relaxatione,
quæ solius potestatis spiritualis est, minimè est illi locus,
quando verque, vel solus iurans est infidelis: est autem
locus, quando verque, vel solus iurans est fideli. Ratio
est, quia relaxatio hec debet fieri a superiori spirituali
iuranti. (Vid. diximus c. preceed. n. 35.) At quando verque
vel solus qui iurans est infidelis, nulli potestatis Ecclesiasti-
cae subducitur: ac proinde non erit locus vera relaxatio-

LIBER QVARTVS

DE

VOTO.

PRO O E M I V M.

RACTATVS hic de voto, & valde difficultis, & valde necessarius est, eò quod passim vota
emittantur, variisque modis ac circumstantiis: & sepe de voluntum intentione, iuxta
quam explicanda sunt, non constet. Primo igitur loco de voti essentia ac conditionibus
ad eis: valorem requisitis disputabimus. Secundo loco de obligatione consurgenti ex
voto: vbi de variorum votorum obligatione: & qualiter ea ad voluntis successores transeat. Vi-
timo loco de irratione, dispensatione & commutatione votorum.

CAP V T L

Quid sit voto, & quas conditiones ad sui valo-
rem petat: explicanturque deliberatio, pro-
positum & promissio ad id petita.

S V M M A R I V M.

Quid sit voto, & quas conditions petat: & qualiter intelligatur, ut
sit de meliori bono. *An si in hoc dabo solus iurans elemosynam promissam, non soluta-*
re si ne obligari solet, post compensationem voto. 17.
Et si in hoc dabo solus iurans elemosynam promissam, non soluta-
re si non obligari solet, post compensationem voto. 17.
VOTVM (vt colligitur ex D. Thoma 2. 2. q. 88. 1
a. 1. & 2. ab omnibus recepto,) est promissio
Deo facta de meliori bono. Cum autem
hæc promissio debeat esse voluntaria, at
que voluntarium deliberationem exigat:
quinkue conditions ad verum votum valorem desiderantur. Prima est deliberatio. Secunda, propulsio. Tertia,
promissio. Quarta, vt ea promissio fiat Deo. Quinta, vt sic
de meliori bono. Has docet D. Thoma, sed a corpore, incho-
4. 2. corpore, & a. 5. in solut. ad 3. cui nullus contradictionis.
Intra interne vel mente capitulo. v. 17. 17.
An si in delib. voto voluntaria est: & ex quod ibi ex votum
emissum, & factum est, aut dormiens emisit: & ex quod nocte
*emissum vota emittere: aut ex nimis iurandi, aut voto condi-*scendere voto: aut iurans inconfidere. 6.**

An in delib. sufficiens ad voto: & si ad obligacionem voti sub-
venit: refutat gaudium sententia. n. 7.

Explicit sententia. Autorum. 8.

Quatuor in his inconfidere voto: & an id sit meritorium, & quo-
modo sit ex eis cultum, & ex voto. v. 9.

An si sufficiens defecit deliberationis iudicium, dolere statim de iu-
ramento aut voto emisso. 10.

An si sufficiens, scilicet si inconfidetur voto emissa non esset. 11.

Quatuor in eis delib. voto: deliberationem ad votum, & vel sursum voto
petat: refutat duplex sententia. & improbat. n. 12.

Explicit quid dicendum, quando dubium erit, ex quid emissa sint
*ex animi perturbatione, ex irascibili, aut mortis timorem ex mor-*bo, aliave causam conseruentem. n. 13.**

Quid si conseruit ex tenra voluntate, & ita dubium sit, an vo-
tus eius habeat rationem voto. 14.

Quid si conseruit ex amena aut vibrante voluntate: dubitatur, an
tempore fani mentis, vel secundum internam remissionem sit voto: vel vo-
tus eius amens in omni materia. n. 15.

Summa Th. Sanchez Part II.